

МНЕНИЕ НА СТУДЕНТИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА“ ОТНОСНО ПРОФЕСИОНАЛНАТА ИМ РЕАЛИЗАЦИЯ И ПРОБЛЕМИТЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА

Поля Гергова, Анелия Симеонова

Факултет „Здравни грижи“, Катедра „Сестрински хирургични грижи“,
Медицински университет – Плевен

PROFESSIONAL REALIZATION AND LABOR MARKET PROBLEMS – NURSING PROGRAM STUDENT SURVEY

Polya Gergova, Aneliya Simeonova

Department of Nursing Surgical Care, Faculty of Health Care,
Medical University - Pleven

РЕЗЮМЕ

Въведение: Предвид недостига на медицински сестри в България на преден план стои нуждата от привличане на добре подготвени специалисти по здравни грижи, които да се грижат за пациентите. От полза за работодателите е да бъдат информирани относно нагласата на студентите при избор на работно място.

Цел: Да се проучат нагласите и очакванията на студентите от IV курс, специалност „Медицинска сестра“, относно професионалната реализация и да се дадат препоръки на потребителите на кадри.

Материал и методи: Проведено е анонимно анкетно проучване сред студентите от IV курс. Анкетирани са 52 студенти на възраст от 20 до 36 г.

Резултати и дискусия: Проучено е мнението на студентите за сектор, терапевтична единица, възрастова група пациенти, с която биха искали да работят, предпочитания за работни смени, както и желанието им да усъвършенстват своята квалификация. Анализът на резултатите показва силна мотивация и желание за практикуване на професията (94,23%) и усъвършенстване на компетенциите чрез курсове, специализации и т.н. (80,76%) и продължаване на обучението в магистърска програма (57,69%). Като мотивация за работа 82,69% от анкети-

ABSTRACT

Introduction: Given the shortage of nurses in Bulgaria, there stands at the forefront the need of attracting well-trained health care professionals to take care of the patients.

It is beneficial for employers to be informed about student attitudes when choosing a job.

Aim: The aim of the study was to explore the pre-conceptions of fourth-year students from the Nurse program on professional realization and to give recommendations to the employers.

Materials and Methods: An anonymous survey was conducted amongst fourth-year student nurses. Respondents were: 52 students, aged 20 – 36.

Results: The opinion of the students about the sector, the therapeutic unit, the age group of patients with whom they would like to work, the preferences for work shifts, and their motivation to improve their qualification were investigated.

The analysis of the results showed strong motivation and willingness to practice the profession - (94.23%) and improvement of competences through courses, specializations, etc. (80.76%) and continuing the education in a Master's degree (57.69%). The majority of the respondents (82.69%) pointed out as motivation for work the remuneration for the work done adequately.

The analysis of the results revealed some worrying trends - the most preferred countries for practicing the

раните посочват и адекватно на положения труд възнаграждение. Най-предпочитани страни за практикуване на професията са: Германия (59,61%), САЩ (17,30%), Великобритания (15,38). За продължаващо обучение в чужбина са 15,38% от респондентите.

Заклучение: Предвид увеличаващата се миграция в страни от и извън Европейския съюз, все още има резерви за подобряване привличането на кадри в България. Изключително важно е „подмладяването“ на застаряващата популация на медицинските сестри.

Спецификата на работа и деликатност при обслужване на болни хора е предизвикателство за новозавършилите медицински сестри, търсещи по-добро заплащане на труда им и удовлетворение от практикуване на професията.

Ключови думи: медицинска сестра, студенти, професионална реализация, очаквания и нагласи, пазар на труда

ВЪВЕДЕНИЕ

В България недостигът на медицински сестри става все по-голям. По данни на Асоциацията на професионалистите по здравни грижи броят им е намалял с 30 000 за последните 20 години и е достигнал критичния минимум.

През 2016 г. В Мадрид на годишна среща на Европейската федерация на сестринските асоциации е приет Стратегически план за действие за периода 2017 – 2020. Предприемат се промени в нормативните документи в Европейския парламент, така че професиите на медицинската сестра и акушерката да са еднозначно регламентирани, с еднакво образование и обучение, с възможност за свободно практикуване в ЕС, със задължително продължаващо обучение, кредитирано по единна европейска кредитна система. Участието в продължаващо обучение и сертифициране на професионалистите по здравни грижи дава възможност за диференцирано заплащане, според Колективния трудов договор в отрасъл здравеопазване.

На преден план пред потребителите на кадри стои нуждата от привличане на добре подготвени специалисти по здравни грижи, които да се грижат за пациентите. От полза за работодателите е да бъдат информирани относно нагласата на студентите при избор на работно място.

В МУ-Плевен, е създадена традиция за проследяване реализацията и развитието на завър-

profession are: Germany - (59.61%), USA - (17.30%), UK - (15.38).

It was found that 15.38% of the respondents stated willingness for continuing education abroad.

Conclusion: *In view of the increasing migration in countries in and outside the European Union, there is still something to be done in terms of improve the recruitment of staff in Bulgaria. It is extremely important to „rejuvenate“ the aging population of nurses.*

The specificity of work and delicacy in serving sick people is a challenge for newly trained nurses looking for better pay for their work and satisfaction with practicing the profession.

Keywords: *student nurses, professional realization, expectations and attitudes, labor market*

шилите висшето училище студенти. Тази дейност се извършва съвместно от катедрите, служба „Студентска канцелария“ и Центъра за кариерно развитие (ЦКР). Основна цел на ЦКР е осъществяване на плавен преход от образование към професионална реализация. Той предоставя на дипломантите информация за свободни работни места, поддържа връзка с тях, с цел проследяване на реализацията им, поддържа обратна връзка с потребителите на кадри и пр.

Изборът на студентите медицински сестри да останат да работят в България е основополагащ за успешната работа на здравната система като цяло.

ЦЕЛ

Да се проучат нагласите и очакванията на студентите от IV курс, специалност „Медицинска сестра“, относно професионалната реализация и да се дадат препоръки на потребителите на кадри.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

А. Социологически методи

Проучването е извършено въз основа на данни от свободно структурирана анонимна анкета, съдържаща 17 затворени въпроса и 3 отворени въпроса. Участието е на доброволен принцип. Анкетирани са 52 студенти от IV курс, специалност „Медицинска сестра“, Факултет „Здравни

грижи”. Участниците са на възраст от 20 до 36 години и към момента на анкетирането са в осми семестър. Попълването на анкетите е проведено през юни 2017 г.

Б. Статистически методи

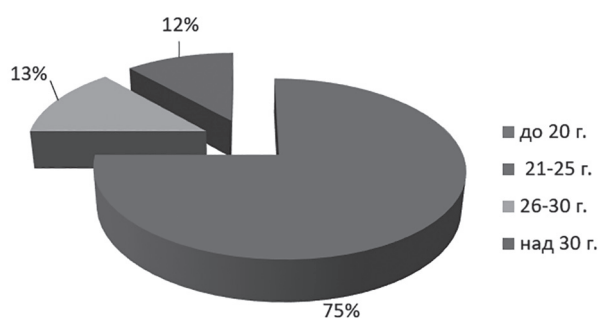
Данните са обработени с компютърна статистическа програма STATGRAPHICS Plus for WINDOWS. Онагледяването на резултатите е извършено в среда MS-Excel-2013.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

Проучено е мнението на студентите за сектор, терапевтична единица, възрастова група пациенти, с която биха искали да работят, предпочитания за работни смени, както и желанието им да усъвършенстват своята квалификация.

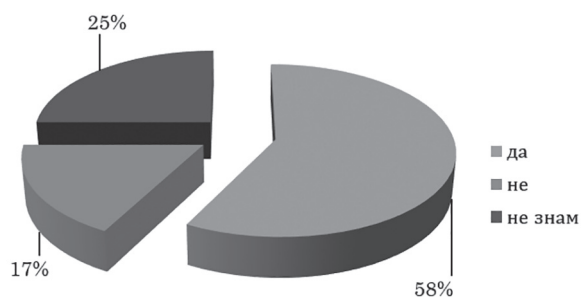
Разпределението по пол показва присъствие и на двата пола: мъже – 10 %, жени – 90 %.

Разпределението по местоживеене показва по-висок относителен дял на живеещите в градовете – 75 %, и само ¼ в селата. Болшинството от анкетираните стажанти са във възрастта 21 – 25 г. (фиг. 1).

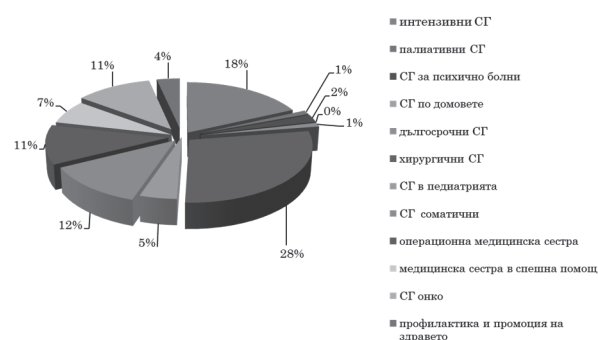
Фиг. 1. Възрастова структура на анкетираните лица

Анализът на резултатите показва силна мотивация и желание за практикуване на професията, след завършване на бакалавърската програма (94,23%). Нагласа за продължаване на обучението в магистърска програма изразяват повече от половината анкетираните (фиг. 2).

Фиг. 2. Желание за продължаване на обучението в магистърска програма

Готовност за подобряване на професионалната квалификация чрез курсове и специализации показват значителен процент от респондентите (81%), 13% все още не са взели решение, а 6% не желаят. Като най-предпочитани сфери за усъвършенстване на знанията и уменията в грижите за пациентите са: хирургичните грижи (28%), последвани от интензивните сестрински грижи (18%) и сестрински грижи при болни със соматични заболявания (12%) (фиг. 3).

Фиг. 3. Сфера за усъвършенстване на уменията

Като предпочитано работно място за реализиране на придобитите знания и умения най-голям брой студенти (39) посочват стационар. Няма желаещи да практикуват професията в дом за стари хора и хоспис, може би защото в тях се осъществяват предимно хигиенни грижи, палиативни грижи за терминално болни пациенти, смъртността на пациентите е висока, а удовлетворението от положителен труд и финансовото възнаграждение – ниско (фиг. 4).

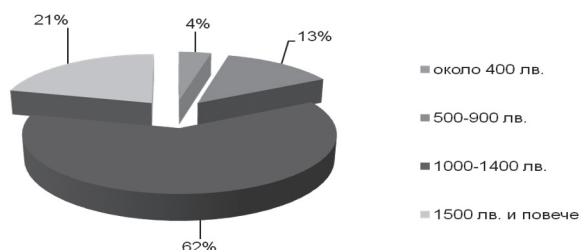
Фиг. 4. Предпочитана терапевтична единица за работа (в бр.)

Все още повече от половината от анкетираните желаят да работят в държавния сектор – (58%), срещу 42% за частния сектор. Това е повлияно от факта, че мнозинството от стажантите провеждат преддипломния си стаж в държавните болници. Половината от анкетираните предпочитат да работят с възрастни лица, 6% - с деца и само 4% - със стари хора. Немалък е делът на

полагащите грижи (40%), за които възрастта на пациентите няма значение.

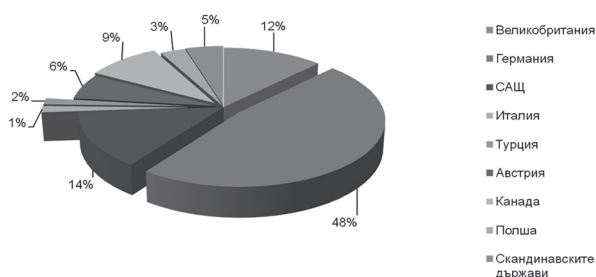
Стажантите медицински сестри биха искали да имат избор при определяне продължителността на дежурствата и кратност на работните смени. С най-висок относителен дял са тези, които предпочитат да дават 8-часови работни дежурства (65%) и да работят на две смени (37%).

Като мотивация за работа значителна част от анкетираните посочват адекватно на положениия труд възнаграждение (фиг. 5).

Фиг. 5. Очаквано месечно трудово възнаграждение

Най-предпочитани страни за практикуване на професията са: Германия, САЩ и Великобритания (фиг. 6).

Фиг. 6. Предпочитания за работа в страни от и извън ЕС

За продължаващо обучение в чужбина са 15,38% от респондентите.

През последните 5 години (2013 – 2018) обучението по специалност „Медицинска сестра“ са завършили 217 студента. От тях 170 (78,34%) са наети на работа в лечебни заведения в страната през първите две години след завършването, а 47 (21,66%) не работят, защото са в майчинство.

От всички дипломирани 34 (15,7%) са се реализирали извън страната – 30 (88,2%) в страни от Европейския съюз – Франция, Белгия, Англия, Германия, Ирландия и 4 (11,8%) в Турция.

Анализът на резултатите показва силна мотивация и желание за практикуване на професията на медицинската сестра; положителна нагласа за усъвършенстване на придобитите знания и умения чрез продължаващо обучение; готовност

за продължаване на обучението в магистърска програма. Като мотивация за работа повечето от анкетираните посочват адекватното на положениия труд възнаграждение. Най-предпочитани страни за практикуване на професията са Германия, САЩ и Великобритания.

Препоръки към работодателите: По-активно ангажиране в планирането на следдипломното обучение на медицинските сестри; предлагане на възможности за непрекъснато професионално развитие; мотивиране на медицинските сестри чрез увеличаване на стимулите – например финансирането на обучението с последващ ангажимент за работа по специалността; подобряване на условията на труд; възможност за избор на работни смени и продължителност на дежурствата; предприемане на усилия за привличане на работещите в чужбина обратно в България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предвид увеличаващата се миграция в страни от и извън Европейския съюз, все още има резерви за подобряване на привличането и задържането на кадри в България. Изключително важно е „подмладяването“ на застаряващата популация на медицинските сестри.

Спецификата на работа и деликатност при обслужването на болни хора е предизвикателство за новозавършилите медицински сестри, търсещи по-добро заплащане на труда им и удовлетворение от практикуване на професията.

ЛИТЕРАТУРА

1. Велева Н. Състояние и тенденции на европейския пазар на труда на медицински сестри. Социална медицина, 2006, 1-2, 55-57.
2. Велева Н. Състояние и тенденции на пазара на труда на медицинските сестри в България. Автореферат на дисертационен труд, МУ – Плевен, 2013 г., 5-52.
3. Грънчарова Г. Управление на здравните грижи. Издателски център на МУ – Плевен, 2009 г., 1-297.
4. Димитрова, М. Професионалната удовлетвореност – фактор провокиращ нагласи за промяна на работното място при здравните професионалисти. Здравни грижи, 2016, брой 1, 23-29.
5. Спасова М, Стамболова И. Човешките ресурси в здравеопазването – стратегии за

привличане и задържане на медицински сестри. Здравни грижи, 2017, брой 1, 25-36.

6. Професия: Медицинска сестра
-https://www.karieri.bg/karieren_klub/suveti/3054361_profesii_medicinska_sestra/, посетен на 01.08.2018 г.
7. Кодекс за професионална етика на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти - <https://www.ciela.net/svobodna-zona-normativi/view/2136548777/kodeks-za-profesionalna-etika-na-meditsinskite-sestri-akusherkite-i-asotsiiranite-meditsinski-spetsialisti>, посетен на 01.08.2018 г.

Адрес за кореспонденция:
ас. Поля Гергова
Катедра „Сестрински хирургични грижи”,
МУ-Плевен
ул. „Св. Кл. Охридски” 1, 5800 Плевен
тел. 064/884229
e-mail: poliakomitska@abv.bg